

Ivan Radev. Dimcho Debelyanov: His Context and Presence in Literature. Bulgarian Bestseller Publishing House, 2017, 446 p. ISBN: 9789544631956

ABSTRACT

The book is dedicated to the 130th anniversary of the poet Dimcho Debelyanov; yet, it has no jubilee character. It abides by the evolved notions of the monographic genre – that the scope of a poet's quests and self-expression should match a concept of his work dependent on their specificities and place in his poetic world and their current interpretation. The choice of this approach leaves its impression on each of the texts included in the analysis and on the book as a whole.

As befitting a poet of Debelyanov's magnitude the introductory part addresses issues related to the aesthetic creed to which he aspired, to the overcoming of the temptations of his milieu. In a number of cases, the book offers correctives to attitudes, views and reactions attributed to Debelyanov and circulated as truths by memoir writers and scholars. This was prompted by arguments stemming from an in-depth reading of Debelyanov's surviving correspondence as well as from an analysis of his communion with the oeuvres of Bulgarian and foreign authors, the study of his own work and his contributions to periodicals.

The section *Among Predecessors and Contemporaries* reveals Debelyanov's exceptional talent in his tense dialogue with the tradition bequeathed by Botev, Vazov, Pencho Slaveykov, Yavorov as well as with representatives of his own generation such as Nikolay Liliev, Lyudmil Stoyanov, Trifon Kunev, Teodor Trayanov, Emanuil Popodimitrov, Geo Milev, the translator and poet Georgi Mihaylov, the fiction writers Yordan Yovkov, Iliya Ivanov-Cheren... The book sheds light on the question why Debelyanov rejected the bohemian society and how he aspired at his own version of an aesthetics of symbolism. He achieved this without professing himself as a reformer, creating a fully-fledged lyrical aesthetics that had a

lasting impact and was marked by deep sincerity and confidentiality. Debelyanov did not pursue glory or material prosperity through his poetry, he did not allot his poetry the role of a weapon of social justice or put it in the service of fashionable aesthetic manifests or topical civil doctrines. His lyrical poetry was – and continues to be! - a fateful confession of his intimate human nature whose emotive charge and emanations appeal to each new generation even to the present day.

The chapter titled *A Glossator's Highlights* occupies a special place in the book with its interpretation of particular manifestations of Debelyanov's presence in literature, as well as of key episodes of his life. A major part of the book's revealing conclusions result from the author's persistent search in the press from the beginning of the century, which has enabled him to attribute Debelyanov the authorship of a number of published texts and to draw a more comprehensive picture of his editorial work for the newspapers *Den (The Day)* and *Vardar (The Vardar)*. The chapter discusses the authorship of the essays *Proshtavane s Yavorov (A Farewell to Yavorov)* and *Posedniyat haydutin (The Last Hajduk)* included in the published editions of Debelyanov's writings. The book points out the poet's extremely interesting views on foreign authors such as Gogol, Valery Bryusov, Nietzsche, among others, which serve as proof of his indisputable critical sense, inventiveness and insight. At the core of a number of the fragments is newly published original material from the Debelyanov Archives (letters from and to the poet, his family's correspondence ensuing his death, the full text of the *Death Certificate*).

To a great extent, the concluding chapter of the book – *The Poet – His Death and Post Mortem Being* – is of similar nature. The documents from the Central Military Historical Archives related to Debelyanov's days on the front and his death have been studied and presented for the first time. This is also the first time that portraits of his closest battlefield comrades (Major Tomov, Lieutenant Tsvetanov, Captain Stoyanov, Non-commissioned Officer Tihomir Gerov) have been brought to the audience's attention.

Иван Радев. ДИМЧО ДЕБЕЛЯНОВ. Контекст и присъствие в литературата. Изд.: Български бестселър, 2017, 446 с. ISBN: 9789544631956

РЕЗЮМЕ

Книгата е посветена на 130 г. от рождението на Димчо Дебелянов. Но тя няма юбилеен характер. Издържана е в духа на променените представи за монографичния жанр – обхватността по отношение на търсенията и изявите на поета да припокрива концепция, обусловена от самата им специфика и място в неговия творчески свят, и от досегашното състояние на тяхната интерпретация. Изборът на този подход налага своя отпечатък върху всеки от включените текстове, върху облика на книгата като цяло.

Въвеждащата част, напълно оправдано за поет от ранга на Дебелянов, интерпретира проблеми на естетическото верую, до което той се домогва, на преодоляваните изкушения, в които го въвлеча заобикалящата го среда. В редица случаи тук се

предлагат корективи на творчески нагласи, виждания и реакции, приписвани му и тижирани от мемоаристи и изследвачи с претенциите за истинност. Аргументите за това произтичат от задълбочения прочит на стигналата до нас кореспонденция, така и от анализ на общуването му с творчеството на наши и чужди автори, на собствените му прояви и сътрудничество в периодическия печат.

В раздела „Сред предходници и съвременници“ изключителният талант на Дебелянов е разкрит в напрегнатия му диалог с традицията, завещана от Ботев, Вазов, Пенчо Славейков, Яворов, и с представители на неговото поколение в лицето на Н. Лилиев, Л. Стоянов, Тр. Кунев, Т. Траянов, Ем. Попдимитров, Гео Милев, преводача-поет Г. Михайлов, на белетристите Й. Йовков, Илия Иванов-Черен... Изяснява се проблемът защо и как поетът казва своето „НЕ“ на бохемата, как се домогва до свой вариант на естетиката на символизма. Постига го без да демонстрира позата си на реформатор, като създава трайна с въздействието си и дълбока с искреността и доверителността си пълноценна лирика. Чрез стиха Дебелянов не преследва слава и материално замогане, не му възлага ролята на оръжие за социални правдини, не го поставя в услуга на модни естетически манифести или на злободневни граждански доктрини. Лириката му е – и си остава! – съдбоносна изповед на неговата интимна човешка същност, чийто заряд и излъчвания намират, поне засега, път към всяко от следващите поколения.

С особено място в книгата е разделът „Глосаторски акценти“, който интерпретира отделни конкретни прояви на Дебеляновото присъствие в литературния живот, както и моменти, оказали се възлови в неговата съдба. Тук значителна част от обогатяващите книгата обобщения са резултат от настоятелни издирвания в периодическия печат от началото на века – представят се неавторизирани досега Димчови текстове, уплътнява се представата за редакторската му дейност във вестниците „Ден“ и „Вардар“. Дискутира се по проблема за авторството на есетата „Прощаване с Яворов“ и „Последният хайдутин“, включвани в изданията на неговите съчинения. Изтъква се изключително интересната му позиция – доказателство за безспорен критически усет, инвенции и прозорливост – към чужди автори като Гогол, В. Брюсов, Фр. Ницше и др. В основата на редица от фрагментите са залегнали новооповестени оригинални материали от Дебеляновия архив (писма от поета и до него, семейната кореспонденция около гибелта му, пълния текст на „Смъртния акт“).

До голяма степен подобен характер има и завършващият книгата раздел „Поетът – смърт и битие *post mortem*“. За пръв път разгърнато и задълбочено са проучени и представени документите от Централния военно-исторически архив, свързани с Дебеляновото пребиваване на фронта и неговата гибел. За първи път са портретувани и личности, част от бойното му обкръжение, когато той се прощава с живота (майор Томов, поручик Цветинов, капитан Стоянов, подофицер Тихомир Геров).